

DE BRAZILIAANSE BRUID

SIPCO POORTINGA

DE BRAZILIAANSE BRUID

‘Over liefde en regels’

Uitgeverij Aspekt 2010

DE BRAZILIAANSE BRUID

© Sipco Poortinga

© 2010 Uitgeverij ASPEKt

Amersfoortsestraat 27, 3769 AD Soesterberg, Nederland

info@uitgeverijaspekt.nl - <http://www.uitgeverijaspekt.nl>

Omslagontwerp: Anipa Baitakova

Binnenwerk: Anton Kouliavtsev

Druk: Hooiberg Haasbeek

ISBN-13: 978-90-5911-992-5

NUR: 300

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht (postbus 882, 1180 AW, Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) van deze uitgave in bloemlezingen, readers, en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912), dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoud

(I)

Een onverwachte wending 13

(II)

De vloek van Jomanda 45

(III)

De vlezige vijftiger 73

(IV)

De brute moord 97

(V)

Een enorme blunder 127

(VI)

De België-route 153

Voor Eliana

IM

Paolo César Dos Santos

‘Der echte Realist, sofern er nicht gläubig ist, wird immer die Kraft und Fähigkeit finden, nicht an Wündern zu glauben.’

F.M. Dostojevski, ‘De gebroeders Karamazov’

We zullen doorgaan, als niemand meer verwacht
Dat we weer doorgaan, in een sprakeloze nacht
We zullen doorgaan
We zullen doorgaan, tot we samen zijn

Ramses Shaffy

Eigenlijk is het allemaal begonnen met de bossa nova. Ergens halverwege de jaren tachtig hoorde ik op een feestje het nummer 'o gorota de Ipanema'. Het zachte, gevoelige gitaarspel, de ingetogen zang van Joaõ en Astrud Gilberto, de lome sax, de zwoele strijkers, de gestreelde drums, een paar piano akkoorden en de schoonheid van de Portugese taal: de lichtheid van het bestaan versmolten met een zonnige melancholie. Nog nooit was muziek zo intens tot me doorgedrongen. Ik had het idee dat er iets in me had gesluimerd dat nu tot leven was gewekt. Een verlangen, een soort heimwee naar een gevoel en een land waar ik nog nooit was geweest. Bossa nova prikkelde mijn fantasie. Onbezorgd leven aan het strand. Een simpel houten huis. De wind en de zee, een onbewolkte sterrenhemel, het geluid van de branding in de verte. Ik kon het allemaal zien en horen en deed mezelf die avond de belofte ooit naar Brazilië te gaan.

Bijna twintig jaar zou het duren voordat ik daadwerkelijk die stap zou zetten. Vastberaden om definitief af te rekenen met een hardnekkig zelfmedelijden dat ik mezelf had opgelegd na een lelijk einde van een lange relatie besloot ik een ticket te kopen. Ik had het gevoel een paar vliegen in een klap te kunnen slaan. Een andere droom, die ik sinds mijn pubertijd koesterde, was

als journalist reisreportages te maken. Sinds de oprichting van de Metro in Nederland in 1999 was ik columnist bij het gratis tabloid en nu zag ik een mooie kans om stukjes vanuit het buitenland aan te leveren. Bovendien werd het de hoogste tijd om mijn onderdrukte libido weer tot leven te wekken. Op 22 januari 2002 vloog ik voor een trip van drie maanden naar Brazilië. Natuurlijk ging ik eerst naar Rio, via Washington en Miami, met United Airlines, dat in die tijd een speciale aanbieding had.

I

Een onverwachte wending

Ik had geen vastomlijnd plan. Eerst een paar dagen Rio, dan naar een trancefeest aan het strand van Saõ Paulo, weer terug naar Rio voor het carnaval en daarna zou ik wel zien. Ik had mij nauwelijks verdiept in Brazilië. Een cultuur die in mijn ogen gebaseerd was op zon, zee, strand, drank, mooie vrouwen en voetbal leek daar ook niet om te vragen. Ik was nerveus na de landing en extreem op mijn hoede voor louche types die mijn onzekerheid natuurlijk onmiddellijk zouden opmerken om daarna op geraffineerde wijze mijn dollars en creditcard te stelen. Het was echter opmerkelijk rustig die woensdagmiddag rond het middaguur dat ik de aankomsthal van het Antonio Carlos Jobim vliegveld betrad. Gezapig bijna. Dat was een opluchting en ik ontspande een beetje. Ik haalde opgelucht adem nadat bleek dat de taxichauffeur te vertrouwen was en mij direct naar Ipanema reed, in plaats van naar de favela's, maar voelde me pas echt gerust na het inchecken in het familiepension aan de Rua Barão de Torre. Alle stress spoelede van me af met een verfrissende duik in de Atlantische Oceaan, ergens halverwege de middag.

's Avonds at ik op een terras van een van de vele restaurants aan de Copacabana. Als vanzelf raakte ik in gesprek met een alleen

reizende Italiaanse, die aan een tafeltje achter mij was gaan zitten. Het klikte. We dronken Maciera en Sandra voorspelde me een mooie tijd in Brazilië. Aan het einde van de avond bracht ik haar naar het hotel waar ze verbleef. We spraken af om de volgende dag samen naar het strand te gaan. Die middag aan zee werd er een om nooit te vergeten. Het voelde alsof ik een droomstart maakte. Het gesprek van de vorige avond liep naadloos over. We dronken ijskoud bier, aten gegrilde garnalen van een stokje, zwommen, lagen samen in de branding en zoenden in de hete zon. De climax vond plaats op haar hotelkamer. Romance van een dag. Een paar uur later zat Sandra alweer in het vliegtuig op weg naar Italië. Ik dronk ergens nog wat. Het opgeruimde zomergevoel vermengde zich met een lichte melancholie.

De volgende dag verliet ik Rio om op tijd te zijn voor het begin van de rave. Het vond plaats op een fantastische locatie. Trance in de tropen. In een verlaten baai bij Ubatuba was onder een grote groep bomen een enorme dansvloer gemaakt waar honderden hippies van over de hele wereld zich onderdompelden in psychedelische muziek. Ik feestte drie dagen uitbundig en vertrok daarna met een Engels meisje en haar Griekse vriend naar Trindade, een dorpje een eindje verderop aan de kust, om bij te komen van de uitputtingslag van het afgelopen weekend. In Trindade leerde ik een vriendelijke, oude Argentijn, Leonardo, kennen die er een strandtentje runde. De Engelsen vertrokken voor het weekeinde op zoek naar het volgende feest en ik bleef hangen op de camping naast de bar van Leonardo.

Ik voelde me direct thuis in Trindade. Vanaf de doorgaande weg van Santos naar Rio, de BR 101, nam je de afslag, een bochtige weg uitgehakt door de bergen van het regenwoud, om in de voormalige visserplaats te komen. De stranden waren er prachtig, door de week was het er rustig en in het weekeinde kwamen de toeristen uit Rio en São Paulo. Het dorp had slechts

een verharde straat met aan weerszijden pensions, restaurants, winkeltjes en campings. Hoogbouw verboden.

Leo was een prettige gesprekspartner. Samen met zijn nicht Ana Maria brachten we de avonden drinkend door, luisterend naar cd's uit zijn gevarieerde collectie. Ook met Ana Maria kon ik het goed vinden. Wanneer Leonardo naar zijn huis in Paraty vertrok bleven wij slapen in het kleine kamertje achter het barretje. We staken kaarsjes aan, brandden zoet ruikende mosquitocoil en stemden af op een zender op de radio die zwoele Braziliaanse muziek uitzond, wat perfect mixte met de altijd op de achtergrond beukende branding.

Tijdens mijn hele verblijf in Brazilië blijf ik terugkeren in Trindade. Leonardo is een vaderfiguur en het voelt vertrouwd om na het carnaval in Rio, een verblijf op het eiland Ilha Grande, een bezoek aan Buenos Aires en Montevideo, steeds terug bij hem op bezoek te gaan. Telkens weer komt het onderwerp Salvador de Bahia ter sprake. De voormalige hoofdstad van Brazilië is de locatie waar het verhaal van João Ubaldo Ribeiro's klassieker 'Viva o povo de Brasil' zich afspeelt. Ik heb het boek 'Leve het volk van Brazilië' in de vertaling uit Nederland meegebracht en als Leonardo mij in het boek ziet lezen neemt hij zich voor om het te herlezen. Het is een enorme pil en iedere keer wanneer we elkaar nu weer zien lezen we de mooiste passages aan elkaar voor.

De Argentijn krijgt geen genoeg van het gedeelte waarin een inboorling zich niet door Nederlandse missionarissen wil laten bekeren en trouw blijft aan zijn gewoonte om mensen te eten. Leonardo lacht zijn hese rokerslach wanneer de kannibaal in het boek vertelt, dat, nadat hij een Hollander had gegeten, geen ander voedsel meer wilde.

'De Hollander smaakte een beetje zoetig, maar zo teer en zacht, zo licht verteerbaar, de kinderen vonden het zo lekker en

het liet zich moeiteloos lenen voor ieder culinair gebruik. Beter slachtvee dan dat, zo blank en doorschijnend, stevig maar toch verfynd in de hand en op de tong, tegelijk hard en mals, gezond en smakelijk, zeldzaam maar gemakkelijk te vangen, zulk slachtvee hadden ze hier nog nooit gehad en zouden ze nooit meer krijgen, waarbij het de mens past om zonder vragen te stellen te profiteren van wat de natuur hem schenkt, want wat God geeft, neemt God ook weer af, iets anders is het levensbedrijf niet.’

‘Salvador’, zegt Leonardo, ‘is het echte Brazilië. Zonder daar geweest te zijn heb je Brazilië niet echt leren kennen.’

Ik besluit zijn raad op te volgen. Ik was net zo lief de laatste weken van mijn verblijf aan het strand van Trindade blijven hangen maar ben toch wel nieuwsgierig geworden en moet ook nog een column aan de Metro leveren. De inspiratie daarvoor zal uit de kennismaking met Bahia moeten komen. Ik neem afscheid van Leonardo en Ana Maria op het busstation van Paraty en vertrek met Linea Verde naar Rio. Ik heb het traject inmiddels al enkele malen afgelegd maar elke keer weer raak ik onder de indruk van de mooie route langs zee, langzaam dalend naar het laagland op weg naar Rio de Janeiro.

Om de tijd te doden in afwachting van mijn vlucht naar Salvador besluit ik op het vliegveld nog even mijn e-mail te checken. Als versteend lees ik de mededeling van de nieuwe hoofdredacteur van de Metro, Jan Dijkgraaf, die me in een paar regels afdankt als columnist bij de krant. Vol onbegrip staar ik naar het beeldscherm. De letters dansen voor mijn ogen. Acute behoefte aan nicotine. Alles voelt plotseling zinloos. Het bloed suist in mijn oren. Mijn wereld stort in. Drie jaar geleden ben ik aangenomen door de sympathieke Jelle Leenes die kort geleden zijn ontslag heeft genomen. Hij kon zich niet verenigen met de commerciële koers die door nieuwe managers in Londen was ingezet en had zijn conclusies getrokken. Er waren de afgelopen

maanden al een aantal columnisten weggestuurd maar ik had gedacht de dans te ontspringen. Dus niet.

Ik vervloek het feit dat ik op reis ben gegaan en vermoed dat mijn liederlijke Zuid-Amerikaanse columns de oorzaak zijn van het feit dat ook ik nu wordt afgedankt. Was ik maar thuis gebleven, beklag ik me, dan was dit vast niet gebeurd. Had ik maar dit. Had ik maar dat. Het is een chaos in mijn hoofd. Ik kan er geen berusting in vinden en teneergeslagen check ik in voor de binnenlandse vlucht. Ik heb mij bijna drie maanden als een soort buitenlandse correspondent gevoeld en ben nu alleen nog maar toerist. Een wereld van verschil. Van een roze wolk gedonderd. Nooit meer Metro. Ik kan het niet geloven.

• • •

Het is laat in de avond wanneer ik arriveer in Salvador. Met een norske blik trek ik mijn bagage van de transportband en besef dat ik de knop moet omdraaien. Ik heb de afgelopen weken weinig gemerkt van de gewelddadige en criminele kant van Brazilië maar besef dat alertheid geboden blijft. Tenslotte moet ik nog op zoek naar een hotel. Buiten, in de warme avondlucht, kom ik een beetje tot mezelf. Ik neem een taxi en even later rijden we langs de oceaan. De tropische schoonheid van de flonkerende sterren en de lichtgevende zee doet me even de tegenslag vergeten en ik praat mezelf wat moed in om deze fantastische reis niet door dit ontslag te laten verpesten en dat ik nog maar het beste van de laatste drie weken moet maken. Hoe is me een raadsel.

De taxi stopt in Pelourinho, hart van de oude stad. Ik reken af en loop binnen bij het eerste hotel dat ik tegen kom. De receptionist brengt me naar een deprimerend hok met twee eenpersoonsbedden en ik vind het best. Ik heb geen zin om wat

beters te zoeken, gooi mijn bagage op een van de bedden, betaal beneden de 30 reais, neem daarna een douche en ga de straat weer op, steek het omhooglopende plein over en ga in de steeg naast het stadsmuseum op een hoge stoep zitten. Ik vermijd het terras even verderop en haal een koud blikje Skol bij een straatverkoper en kijk, nog steeds een beetje groggy, naar de langslappende mensen. Overal klinkt muziek. Voornamelijk drums en reggae. Een geblondeerd jongetje van een jaar of tien komt naast me zitten, praat wat tegen me en valt daarna tegen de deurpost in slaap. Mijn gedachten dwalen steeds weer af naar het mailtje van de Metro. Af en toe licht schuddend met mijn hoofd zit ik een paar uur op het stoepje. Ik sta alleen op om een nieuw blikje bier te kopen. De alcohol ontspant me en helpt het verdriet enigszins te verzachten. Wanneer de straatverkoper zijn handeltje inpakt en het ijswater uit een enorme piepschuimen bak laat lopen, keer ik terug naar mijn hotel.

De volgende morgen ben ik te neerslachtig om direct op te staan. Ik draai me nog een paar keer om en vind pas rond het middaguur de moed om aan de dag te beginnen. Ik ontbijt ergens met koffie en sigaretten en keer daarna terug naar mijn hotelkamer. Het is heet, die zaterdag, en pas wanneer de ergste hitte voorbij is, dwing ik mezelf om een wandeling te gaan maken en besluit om in de benedenstad, aan het water, aan mijn dagboek aantekeningen te werken. Ik loop door de smalle straatjes omhoog, langs de Praça de Se, langs de lift en sla de hoek om bij de Ladeira de Preguiça. Het dringt pas tot me door dat ik heb geblunderd nadat een jongen op agressieve toon om geld komt bedelen. Ik keer om en probeer terug te lopen naar de veilige hoofdweg maar uit het niets is een tweede figuur opgedoken: beiden rukken aan mijn heuptas waarvan de hengsels het al snel begeven.

Ik sta als aan de grond genageld. Achter me klinkt een schot. Ik draai me om en zie dat een man zich losmaakt uit een groep-

je mensen die op de hoek van de straat bij een uit afvalhout opgetrokken barretje bier staan te drinken. De man draagt een wapen. Het metaal weerkaatst in het zonlicht wanneer hij de achtervolging op de twee overvallers inzet. Ook ik kom in beweging. Weer hoor ik een schot. Een man loopt me tegemoet en overhandigt me mijn portemonnee die door de wilde vlucht uit de tas is gevallen. Ik realiseer me mijn geluk bij het zien van de bankpas. Een hoop ellende is me bespaard gebleven.

Bij het favela-kroegje wacht ik op de terugkomst van de man met het wapen. Een politieagent in burger, zo wordt me verteld. Na een minuut of tien verschijnt hij. Ik bedank hem voor zijn hulp. Een rasta met dreads tot op zijn kont biedt me aan op zoek te gaan naar mijn tas. Ik ga in op zijn aanbod en achter een schutting vind ik her en der nog wat spullen. Behalve een wegwerpcameraatje, met slechts enkele opnamen, ben ik niets kwijt. Lachend lopen we terug. Bij het barretje geef ik een paar rondjes. De rasta begint een beetje dronken en vervelend te worden. Hij vertelt me constant dat iedereen hier arm is en dat ik geld moet geven. De sfeer slaat om en ik besef dat ik me snel uit de voeten moet maken wil ik niet opnieuw geript worden. Wanneer de rasta ergens gaat plassen, reken ik snel de drankjes af, overhandig de politieagent drie biljetten van tien reals, en maak me, vlak voordat het donker wordt, uit de voeten.

Mijn eerste ervaring met de schaduwkant van Brazilië heeft me in ieder geval uit mijn lethargie gehaald. Leuk onderwerp voor een column, bedenk ik me cynisch. Ik voel een grote behoefte om de gebeurtenissen van me af te schrijven en besluit mezelf te trakteren op een goed diner op het terras van een chic restaurant. Ik eet een Bahiaans visgerecht en drink een paar glazen witte wijn en schrijf mijn verhaal. Dat moet dan maar mijn laatste column voor de Metro worden. Ik besluit morgen de

nieuwe hoofdredacteur te mailen en hem te vragen of hij mij een afscheid van de lezers wil gunnen. Ik drink nog een koffie en een Maciera en verlaat, inmiddels leeg en moe, het terras om even te gaan liggen op mijn hotelkamer.

Opnieuw voel ik me triest nadat ik uit een lichte sluimering ontwaak. Wat nu? De straat weer op. Hoofd omhoog. Biertje drinken. Kijken wat er van komt. Ik slenter over Pelourinho en ga zitten op dezelfde plek als de vorige avond. Al gauw komt het geblondeerde jongentje weer naast me zitten. Bijna iedereen die passeert kent hem, vertelt dat hij niemand heeft en op straat leeft. Zelf vertelt het jochie dat hij homo is. Het is nog maar een kind – ik schat hem een jaar of tien – en hij wil mijn hand vasthouden. Ik vind hem grappig en aandoenlijk en laat hem zijn gang gaan. Een paar minuten later komt er een mager negerinnetje bij ons zitten en ook zij legt een arm in de mijne. Het maakte me allemaal weinig uit. Het is net of ze mijn zwakte van deze dagen kunnen voelen.

Dan gebeurt er iets merkwaardigs. Uit het niets is er plotse-ling een bloedmooie, jonge vrouw voor mijn neus verschenen. Pretlichtjes fonkelen in haar ogen. Donker. Mooi lichaam. Lange rastaharen bungelen op haar rug. Een scène uit een droom. Ze stelt zich voor als Eliana en kijkt me lachend aan. Het lijkt alsof ze me uit deze ongemakkelijke situatie wil redden. In ieder geval dringt het besef tot me door dat ik mijn tijd zit te verdoen met deze twee idioten naast me, terwijl het leven lonkt. Ik ga in op haar uitnodiging om verderop op het terras te gaan zitten en vergeet op slag mijn sores.

Het jochie en het magere meisje laten ons op het terras niet met rust. Eliana schudt haar hoofd en troont me mee naar een openlucht discotheek een eindje verderop in de straat. Er speelt een reggaeband. We wurmen ons door de menigte naar de bar waar we caipirinha's bestellen. Al snel zoenen en plakken we als verliefden tegen elkaar. Om een uur of drie houdt de band

op met spelen. We zakken af naar een bar waar een jongen met een gitaar een optreden geeft. Iedereen danst en zingt mee. De sfeer is uitgelaten. Zittend voor het open raam van het café duikt het geblondeerde jongetje weer op. Met een verongelijkte blik kijkt hij naar binnen en steekt zijn middelvinger op naar Eliana. We negeren hem verder maar hij blijft zijn boze act stug volhouden. Laat in de nacht zwieren we samen naar mijn hotel waar hij weer opduikt. Eliana stuurt hem boos weg. Eenmaal in het hotel kijk ik op de eerste verdieping nog een keer uit het raam en zie hem teleurgesteld naar boven kijken, leunend tegen een gevel van een van de oude, koloniale huizen. In bed zoenen we nog een beetje waarna we vermoeid in slaap vallen.

Mijn hart slaat over wanneer ik na een douche terug kom op de kamer. Het bed is leeg. In paniek storm ik de gang weer op, kijk in de douche, speur door het open venster de straat af, en realiseer me dan dat ze is verdwenen. Ben ik in de klassieke Braziliaanse truc getrapt? Vertwijfeld ga ik zoek naar mijn geld en ben verbaasd om het onaangeroerd terug te vinden. Ik steek een sigaret op en overdenk wat dan de reden van haar plotse-linge vertrek kan zijn geweest. Het was toch een leuke avond gisteren? Ik kan geen verklaring vinden en laat me teleurgesteld achterover op het bed vallen. Even later hoor ik van onder het bed een onderdrukt lachen dat al snel overgaat in een proestbui. Ik zie een lichte spot in Eliana haar ogen wanneer ze uit haar benarde positie is gekropen en mij naar haar toetrekt. Alsof ze zeggen wil: kijk als ik je had willen bestellen dan had ik dat nu kunnen doen, dus vertrouw me nu maar. Ik schaam me een beetje maar probeer niets te laten merken. We vrijen voor de eerste keer en aangenaam licht in mijn hoofd gaan we de straat op om te ontbijten en een bikini voor Eliana op te halen.

Met een ouwe, aftandse stadsbus vertrekken we naar het strand. Kilometers rijden we langs de oceaan. Eliana is in de middaghitte

tegen mijn schouder ingedommeld en ik word overvallen door een gevoel van immense tevredenheid. Dertig graden. Op weg naar het strand maar de massa, de heisa, de drukte, het opgewonden geschreeuw van een soortgelijke dag in Nederland ontbreekt. Na zo'n drie kwartier rijden slaat Eliana haar ogen op. Hier moeten we er uit. Ze pakt mijn hand en we nemen een paadje achter een paar eenvoudige strandtenten langs. Eenmaal op het strand van Itapua rent ze voor me uit en strijkt neer op een houten ligstoel. Haar enthousiasme is aanstekelijk. Ze springt weer op, huppelt naar het barretje, en komt terug met een 800 milliliter fles Brahma en twee kleine glazen. Even later worden er gefrituurde hapjes gebracht gevolgd door een grote schaal met allemaal kleine kreeftjes. Eliana laat me zien hoe de caranguejo gegeten moet worden. Met een houten balkje slaat ze op de roze botten van het schaaldier en slurpt daarna het witte vruchtvlees eruit. Ze smult en slaakt kreetje van culinair genot.

Het wordt een prachtige, lome middag. Ik besef weer eens hoe belangrijk het is om een vrolijke, levendige vrouw aan mijn zij te hebben als contrast voor mijn neerslachtige aanleg. Ik koester het speciale gevoel wanneer je net iemand hebt leren kennen en de vonk over slaat. Alles sprankelt en lijkt fris, helder en zuiver. Rond een uur of vijf rijden we in de rode gloed van de ondergaande zon weer naar de stad. Wanneer we 's avonds ergens eten vertelt Eliana mij dat ze twee kinderen heeft en of ik geen zin heb om haar dochter en zoontje te bezoeken. Ze wonen op nog geen twee uur reizen van Salvador op een klein schiereilandje in de Allerheiligenbaai. Het idee om samen met haar weg te gaan bevalt me wel en ik stem in met haar plan. Ze is als een kind zo blij en als we een dag later naar Madre de Deus vertrekken voel ik me op een vreemde manier trots dat ik samen met zo'n mooie, zwarte vrouw een uitstapje ga maken. Ik voel sommige mensen kijken. Goedkeuring en afkeuring wisselen elkaar af.

In een barretje aan de haven laten we onze bagage achter en gaan op zoek naar een restaurant om te lunchen. Eliana

kiest voor moqueca de peixe. Het streekgerecht is bereid met verschillende verse kruiden, kokosmelk en grote moten vis. We krijgen het opgediend met bonen, rijst en salade en drinken er een ijsskoude Skol bij. Tevreden wandelen we na de maaltijd langs het strand en slaan op een gegeven moment een klein paadje in achter een fabriekspand. We komen uit in een smalle steeg, waar ik me alleen nooit zou hebben gewaagd. Uit de arbeidershuisjes schalt overal muziek of klinken de geluiden van Braziliaanse soaps. Ik voel een lichte angst: naweeën van de poging om mij te beroven afgelopen zaterdag en vraag Eliana waar we naar toe gaan. Naar mijn vrienden, zegt ze opgewonden en lief waardoor mijn angst direct weer wegebt. No guts, no glory, denk ik en vertrouw op haar terwijl we een kleine favela binnenwandelen. Een paar straatjes met houten huisjes opgetrokken in sloppenwijkstijl. Vrouwen en kinderen komen Eliana enthousiast begroeten. Het is er een gezellige bende. Iedereen loopt bij iedereen naar binnen.

We blijven ruim een week in Madre de Deus. Bij twee vriendinnen van Eliana vinden we voor een kleine vergoeding onderdak. Overdag nemen we de boot naar kleine eilandjes in de baai. Haar kinderen zijn dolblij om tijd met hun moeder door te brengen. Eliana legt me uit hoe het zit met haar kinderen. Vader weg, kinderen ondergebracht bij een vriendin terwijl zij in Salvador van het ene slecht betaalde baantje naar het andere slecht betaalde baantje hopt. Nu ze met mij is heeft ze even geen werk nodig, denk ik vals. Soms betrap ik me op de gedachte dat dit wellicht haar levensstijl is maar toch heb ik ook weer niet de indruk dat ze vaker of regelmatig mannen meeneemt naar dit eiland. Steeds vaker denk ik ook dat ik smoorverliefd aan het worden ben en hoe het zou zijn om met haar naar Nederland te gaan. Zou zij tegen het wisselvallige weer, de kou en de verlamme Nederlandse saaiheid kunnen? Al zou ik het willen die mogelijkheid is uitgesloten: na

deze trip ben ik blut en zal ik in Amsterdam direct weer een nieuwe baan moeten zoeken.

Terug in Salvador gaan we verder met ons onbezorgde leven-tje. Het trage ritme bevalt me uitstekend. 's Middags naar het strand en 's avonds uitgaan in en rond Pelourinho. Soms, na momenten van het opperste geluk, raak ik in verwarring. Nog maar een paar dagen en dan vlieg ik weer naar huis. De reis is geweldig geweest en Bahia was de onverwachte climax. Op een nacht zitten we in de beroemde nachtclub Tereza Batista. We hebben een jointje gerookt en drinken nu koud bier terwijl we in de binnentuin luisteren naar een Braziliaanse zanger. Mijn Portugees is nog erg matig maar door de roes van de weed begrijp ik elk woord, of denk elk woord te begrijpen. De tekst bezorgt me kippenvel. 'Herken je het wanneer het om echte liefde gaat? Of zit je maar weer gewoon een spelletje te spelen?' Ik kijk naar Eliana. Hoe gaat dit eindigen? Of helemaal niet? De laatste avond samen werd een afscheid in stijl. We besloten chic te gaan dineren in een restaurant in Barra met uitzicht op zee. Zo mooi als die avond had ik Eliana nog niet gezien: met opgestoken haar en gekleed in een korte sexy, zwarte jurk trok ze, parerend op hoge hakken, bewonderende blikken van iedereen. Van al de vrouwen die ik ooit in mijn leven mee uit eten had genomen had ik nooit iemand zo zien genieten van een avondje luxe. Haar ogen schitterden als diamanten.

Maar het was wel de laatste avond. Ik probeerde er niet aan te denken en zoveel mogelijk van het moment te genieten. Morgen, vroeg in de avond, zou ik weer naar huis vliegen. Straks was het voorbij en zou dit allemaal maar een hele mooie droom blijken te zijn. Blijf toch mijn liefste, fluisterde Eliana de hele nacht in mijn oor, blijf toch gewoon. De waanzinnige dronken nacht die volgde op het romantische etentje maakte de volgende dag een hoop stuk. Met een akelige kater kochten we samen

cadeautjes voor mijn familie en vrienden. Ik pakte mijn bagage en daarna hadden we nog even tijd om, op weg naar het vliegveld, naar het strand te gaan. De zon ging al onder en Eliana hilde dikke tranen. Ik wist ook niet waar ik het zoeken moest. Dit was de realiteit. Afscheid. Op het vliegveld omhelsden we elkaar voor de laatste keer. Ik voelde me vreselijk bij het inchecken. Ik rende nog een keer terug naar de vertrekhal, keek nog bij de bussen maar Eliana was nergens meer te zien. Ik voelde me verloren en alleen. Zou ik haar ooit weer zien? Ik doolde daarna rond op het vliegveld. Het eerste besef dat er een einde aan iets heel moois was gekomen.

• • •

Na drie maanden feesten kost het me de grootste moeite om het normale leven weer op te pakken. Ik vind het afschuwelijk om terug in Amsterdam te zijn. Het contrast met de levendigheid van Brazilië is enorm. Ik moet een paar tandjes terugschakelen om me in het saaie, alledaagse bestaan te voegen. De eerste twee weken walg ik zo van alles dat ik maar nauwelijks de deur uit durf. Lusteloos hang ik voor de televisie, waar ik zie dat Nederland veranderd is. Het land is in de ban van Pim Fortuyn die in aanloop naar de verkiezingen van 15 mei vriend en vijand weet te manipuleren. Wat is er in drie maanden gebeurd dat iedereen achter deze voormalige columnist aanloopt? Fortuyn is op een ongelooflijke manier in zijn performance gegroeid en ik begin te vrezen dat deze charmante charlatan daadwerkelijk een kans maakt om premier te worden. Op een nacht word ik zwetend wakker op de bank van zijn krakende stem. De televisie staat nog aan en brengt de zoveelste herhaling van Fortuyn die blakend van zelfvertrouwen vanaf de achterbank van zijn auto beweert